

**KO'NIKMA VA KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISHDA
INTEGRATSIYALASHGAN TA'LIMNING O'RNI
THE ROLE OF INTEGRATED EDUCATION IN THE DEVELOPMENT OF SKILLS AND
COMPETENCES**

Jumanova Shahnozaxon Ikromjonovna

Pedagogika va Psixologiya kafedrası mudiri

Egamberdiyeva Salimaxon Raxmonberdi qizi

Psixologiya yo'nalishi 1-kurs talabasi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada, integratsiyalashgan ta'limning ko'nikma va kompetensiyalarni rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Integratsiyalashgan ta'limning asosiy maqsadi o'quvchilarda keng qamrovli ko'nikmalarni shakllantirishdir, shu jumladan, kreativ fikrlash, muammolarni hal qilish, jamoada ishlash va mustaqil qarorlar qabul qilish kabi kompetensiyalarni rivojlantirishga katta e'tibor qaratiladi. Maqolada, bu ta'lim yondashuvining o'quvchilarning umumiy va ijtimoiy rivojlanishiga qanday ta'sir qilishi, o'quvchilarning kompleks bilimlarni o'zlashtirishda qanday samarali yondashuvlar qo'llanishi muhokama qilinadi. Shuningdek, integratsiyalashgan ta'lim jarayonining pedagogik asoslari va uning ta'lim tizimiga qo'shgan hissasi ko'rsatiladi.

Kalit so'zlar: ko'nikma, integratsiya, ta'lim, kompetensiya, rivojlanish.

Kirish

Ta'lim tizimining zamonaviy rivojlanishi, bilim va ko'nikmalarni egallashni nafaqat nazariy jihatdan, balki amaliyotga tatbiq qilishni ham ta'minlashni talab qiladi. Integratsiyalashgan ta'lim o'quvchilarga bir nechta sohalarini o'rganish, ularni birlashtirish va o'zaro bog'lash orqali turli ko'nikmalarni shakllantirishga imkon yaratadi. Ushbu maqola, integratsiyalashgan ta'limning ko'nikmalarni rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyatini tahlil qilishni maqsad qiladi. Maqolada, integratsiyalashgan ta'limning asosiy xususiyatlari, uning amaliy jihatlari va ta'lim tizimiga qo'shgan hissasi yoritiladi.

Ko'nikma — insonning ilgari tajribalari asosida muayyan faoliyat yoki harakatni amalga oshirish qobiliyati. Ko'nikmalar amaliy faoliyatga, bilimlarni amalda qo'llay bilishga oid faoliyatning tarkibiy qismidir. Ko'nikma faoliyatning maqsadi va sharoitlariga mutanosib ravishda harakatni muvaffaqiyatli bajarish usullaridir. U hamisha bilimlarga asoslanadi, mahorat (malaka)ning negizi hisoblanadi. Ko'nikma mazmunan amaliy (jismoniy) va aqliy, shaklan oddiy va murakkab turlarga ajratiladi. Amaliy ko'nikmalar mehnat faoliyatini amalga oshirishga, aqliy Ko'nikmalar bilim olishga, uni o'zlashtirishga yo'naltirilgan bo'ladi. Ko'nikmalarni bilim bilan adashtirmaslik lozim, chunki bilimlar voqelik to'g'ri aks ettirilgan hukm (mulohaza)larda ifodalanadi. Ko'nikmalar esa ko'proq aqliy va jismoniy harakatlarda mujassamlashadi.¹

Kompetensiya – o'quvchilarning ma'lum sohada samarali faoliyat ko'rsatishlari uchun ta'lim tayyorgarligiga oldindan qo'yilgan ijtimoiy talab. Kompetentlilik ko'p qirrali bo'lib, uning bir necha talqinlari mavjud. Kompetentlilik o'quvchi tomonidan tegishli kompetensiyalarga ega bo'lishni anglatadi.

¹ <https://uz.wikipedia.org/wiki/Ko%CA%BBnikma>

Asosiy qism

Integratsiyalashgan ta'lim o'quvchilarda nafaqat ma'lum bir fan bo'yicha bilimlarni, balki ijtimoiy va amaliy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi. O'quvchilar turli yo'nalishlar o'rtasidagi aloqalarni tushunib, murakkab vaziyatlarga innovatsion va samarali yechimlar topishga qodir bo'ladi. Integratsiyalashgan ta'lim jarayonida o'quvchilar bir nechta fanlarni o'zlashtirib, shu orqali kreativ fikrlash, tanqidiy yondashuv, muammolarni hal qilish va jamoada ishlash kabi ko'nikmalarni egallaydi. Bunday o'qitishning mohiyati shundan iboratki, aqliy va jismoniy qobiliyatlari turli darajadagi rivojlangan o'quvchilar bir sinfda yonma-yon o'qiydilar. Ular dala va maktabdan keyingi mashg'ulotlarga borishni, talabalar boshqaruvida birga qatnashishni, bir xil sport uchrashuvlariga borishni, o'yin o'ynashni yoqtirishadi. Integratsiyalashgan ta'lim - bu sinfdagi har bir talabaning xilma-xilligi va o'ziga xos hissasini qadrlaydigan jarayon. Haqiqiy inklyuziv muhitda har bir bola o'zini his qiladixavfsizlik va guruhga tegishlilik hissi bor. O'quvchilar va ularning ota-onalari ta'lim maqsadlarini belgilash va qarorlar qabul qilishda ishtirok etadilar, maktab xodimlari esa barcha o'quvchilarni tarbiyalash, rag'batlantirish va ularning ehtiyojlarini qondirish uchun yetarli malakali, qo'llab-quvvatlanadigan, moslashuvchan va resurslarga ega.²

Integratsiyalashgan ta'lim bolalar uchun yaxshiroq ta'lim beradi va kamsituvchi munosabatlarni o'zgartirishga yordam beradi. Maktab bolani oilasidan tashqari dunyo bilan tanishtiradi, ijtimoiy munosabatlar va o'zaro munosabatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Turli qobiliyat va kelib chiqishi bo'lgan talabalar birgalikda o'ynasa, muloqot qilsa va o'rgansa, hurmat va tushunish kuchayadi.

Integratsiyalashgan ta'limning asosiy elementlari:

O'qituvchilarga talabalarning barcha ehtiyojlari va ehtiyojlarini qondirishga yordam beradigan yordamchilar, o'qituvchilar yoki mutaxassislarni jalb qilish, butun guruh bilan ishlash.

Alohida ta'limga muhtoj bolalar uchun moslashtirilgan o'quv dasturi:

Ishtirok etishota-onalar. Aksariyat maktablar ota-onalarning ma'lum darajada ishtirok etishini maqsad qilgan, lekin bu ko'pincha choraklik yig'ilishlar bilan cheklanadi.

Integratsiyalashgan ta'limning afzalliklari:

1. Har bir bolaning individual qobiliyatini rivojlantirish. Ota-onalarni jalb qilishmaktabning madaniy-ma'rifiy va ma'rifiy faoliyati.
2. Integratsiyalashgan ta'lim individual farqlarni tan olish va qabul qilish imkoniyatini beradi, bu esa jamoada ta'qib va zo'ravonlik xavfini yo'q qiladi.
3. Boshqa bolalarning keng doirasi bilan do'stlikni rivojlantirish, ularning shaxsiy ehtiyojlari va qobiliyatlarini tushunish.

Xulosa

Integratsiyalashgan ta'lim o'quvchilarda ko'nikma va kompetensiyalarni rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Bu ta'lim yondashuvi o'quvchilarning ko'p qirrali fikrlashini, kompleks muammolarni

---

² <https://uz.vogueindustry.com/17275885-integrated-learning-what-is-it-forms-technology-and-conditions-of-education>

hal qilishda samarali yondashuvlar qo'llashini va turli ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishni ta'minlaydi. Integratsiyalashgan ta'lim metodlari pedagogik asoslarda mustahkamlanib, ta'lim tizimida ijtimoiy, madaniy va amaliy kompetensiyalarni shakllantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan Adabiyotlar:

1. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
2. Gardner, H. (2006). *Multiple Intelligences: New Horizons*. Basic Books.
3. Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. Macmillan.
4. Ikromjonovna, J. S. (2023). THE ROLE OF FOLK TALES AND EPIC MOTIVES IN THE POETRY OF USMAN AZIM. *Open Access Repository*, 9(4), 545-548.
5. Ikromjonovna, J. S. (2023). PEYZAJNING IJTIMOYIY-PSIXOLOGIK MOTIVNI ANGLATISHDAGI O'RNI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 1, 97-99.
6. Jumanova, S. B. (2022). BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHISINING ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARI ORQALI MILLIY QADRIYATLARIMIZNI O'RGANISHNING SAMARALI OMILLARI. *Results of National Scientific Research International Journal*, 1(9), 311-321.
7. Jumanova, S. (2022). Landscape in Usmon Azim" Bakhshiyona". *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 2(4), 169-172.
8. Jumanova, S. (2023). AUTUMN MOTIF IN THE POETRY OF USMAN AZIM. *Scientific Journal of the Fergana State University*, 28(2), 29.
9. SI Jumanova, D Asqarova.(2023). MAKTABGACHA TA'LIMDA TAYYORLOV GURUHI TARBIYALANUVCHILARINING KREATIV FIKRLASHINI O'STIRISHDA STEM TA'LIMINING O'RNI *Educational Research in Universal Sciences* 2 (15), 377-381